

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.80 / 90.00 ซึ่งสูงกว่าที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมมี ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87, S.D. = 1.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด

3 ลำดับแรก คือ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ฉันชอบทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเรียนรู้ทักษะทางคณิตศาสตร์ไปด้วย ($\bar{X}=3.00$, S.D. = .10) ฉันชอบการเรียนการสอนของครู ($\bar{X}=2.95$, S.D. = 0.20) ฉันชอบทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ เป็นกลุ่ม ($\bar{X}=2.91$, S.D. = 0.28) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนชอบงานปั้น/ปะติกาภาพ/เล่นสี/พิมพ์ภาพ/ฝึกปะกระดาษ ($\bar{X}=2.66$, S.D. = 0.48)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่จะนำมา อภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพเท่ากับ $93.80 / 90.00$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ $80/80$ ทั้งนี้มาจากเหตุผล ดังนี้

1.1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนอีกกิจกรรม 1 ใน 6 กิจกรรมหลักที่เด็กปฐมวัยควรจะได้รับประสบการณ์ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรีและเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษาซึ่ง แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยสาระที่ควรรู้ และประสบการณ์สำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของของบุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป สื่อการเรียนรู้ และประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาดินน้ำมัน และวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ใน โรงเรียนและในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่มาพัฒนาเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ และวิธีการที่เหมาะสม โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คู่มือครู เนื้อหาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ เทคนิคการสร้างจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการสร้างโดยยึดหลัก และเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด

1.2 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากดินน้ำมันและวัสดุธรรมชาติที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 35) วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่นที่เด็ก

อาศัยอยู่ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ ผลไม้ ดิน หิน ทราย เป็นต้น วัสดุเหล่านี้เด็กจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน ที่มีใน โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนของเด็ก เมื่อเด็กได้ลงมือกระทำ จับต้องและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงทำให้เด็กได้คิดและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น เด็กได้เห็นคุณค่าวัสดุธรรมชาติ สามารถพัฒนาผู้เรียน โดยองค์รวม ส่งเสริมพัฒนาของผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อม ๆ กันเมื่อเด็กได้เรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติที่เด็กคุ้นเคย จะทำให้เด็กเกิดทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้เด็กสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและเกิดการเรียนรู้ที่คงทน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพื่อให้เด็กสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัยและเป็นการเชื่อมโยงในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นที่สูงขึ้นไป

1.3 เด็กปฐมวัย มีคะแนนในแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าคะแนนในแบบทดสอบวัดทักษะก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทนาวรรณ เดือนฉาย (2541 : 124) ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล (2547 : 114) และ คมขวัญ อ่อนบึงพร้าว (2550 : 152) ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม ดำเนินการสร้างโดยยึดหลักการและเป้าหมายจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก จึงทำให้เด็กเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

2. ผลการเปรียบเทียบการสอบทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 โดยพบว่าหลังการทดลองมีทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยซึ่งเด็กมีความสนใจในการทำงาน นั่งทำงานศิลปะด้วยความสุข ร่าเริงแจ่มใส แต่สงบนิ่ง ตั้งใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความมานะพยายามและอดทนแต่สนุกสนานทำให้งานที่ออกมาเป็นผลงานที่มีคุณภาพ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผลงานที่เด็กมีความภาคภูมิใจเพราะทำด้วยตนเอง กิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครั้งนี้จึงเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ไม่ยากจนเกินไปและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พนิดา ชาตยาภา. 2544 : 124) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระ โดยที่มีการสนทนา ชักถามและเล่าเรื่องจากสิ่งที่พบเห็นแล้วนำมา

สร้างเป็นผลงานศิลปะซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของการ์คเนอร์ และดูชาร์ม (Gardner. 1982 & Ducharm. 1991 : 273 ; อ้างถึงใน เพิ่มศรี ชูวิเชียร. 2549 : 51) ที่พบว่าเด็กที่ได้รับการพุ่มพักทางด้านศิลปะนั้นจะพลอยได้รับผลประโยชน์ ทางด้านพุทธิปัญญาไปด้วย เพราะทำให้ระดับของเขาว์ปัญญาของการคิดระดับสูงเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผดุง อารยะวิญญู (2546 : 28) ที่กล่าวไว้ว่า ศิลปะบำบัดมี ประโยชน์ในด้านการพัฒนาอารมณ์ สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ ตั้งใจฟัง มีความพยายาม ตั้งใจทำงาน ระวังแฉ่งใส อดทนอดกลั้น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการสื่อสาร และเสริมสร้างทักษะสังคมด้วย นับเป็นทางเลือกในการดูแลรักษาในรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยเสริมการดูแล รักษาโดยวิธีอื่น ๆ เพื่อลดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม ศิลปะจึงเป็นหนทางแห่งการปลดปล่อย อารมณ์ความรู้สึก ความคิด ตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ (เลิศ อานันท์นะ. 2553 : 44) ที่กล่าวว่า การสอนศิลปะตามแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดและ จินตนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ครูจำเป็นต้อง ส่งเสริมให้เด็กทุกคนแสดงออกอย่างเสรี มีโอกาสค้นคว้ากับวัสดุ นานาชนิดอย่างกว้างขวางมาก ที่สุด โดยไม่มีการใช้อำนาจใด ๆ มาบังคับ มิฉะนั้นแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมไม่เกิดขึ้น และ สอดคล้องกับ ครอลล์ (Krall. 1982 ; อ้างถึงใน สุวรรณ ก้อนทอง. 2547 : 13) ที่ศึกษาเรื่องการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิชาศิลปะของครู โรงเรียนคริสต์ศาสนาในการจัดประสบการณ์ ภาคปฏิบัติ พบว่า ครูสามารถช่วยเด็กให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยใช้สื่อทางศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะนอกห้องเรียน เด็กจะได้ออกไปทำกิจกรรม ศิลปะในสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด สวนกล้วย สนามเด็กเล่น ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารอนุบาลประสงค์ สวนหย่อมลานธรรม เป็นต้น

จากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ต่างกันออกไปนี่จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดแรงงูใจใน การเรียนรู้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมโดยตรง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กได้พบและได้เห็นตามปกติ จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นเป็นการเพิ่ม ความสนใจในสิ่งที่เรียน เพราะเด็กได้เห็นสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย เด็กจึงมีคำถามมากมายที่จะ ส่งผลให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต คิดจำแนก และเปรียบเทียบจากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว สวน (Swan. 1970 : 2) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วลีญา ปรีชากุล (2550 : 53 - 56) ที่พบว่า การจัดกิจกรรม ศิลปะวาดภาพโดยครูใช้คำถามเชิงเหตุผล และคำถามเชิงเปรียบเทียบในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และเนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจาก การกระทำด้วยตนเอง โดยการใช้อย่างสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกตธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมที่

พบเห็นประจำ จึงเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเต็มใจที่จะเรียนรู้ และสามารถรับรู้ได้อย่างเข้าใจ

3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน อภิปรายได้ว่า สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ฉันทชอบทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเรียนรู้ทักษะทางคณิตศาสตร์ไปด้วย ฉันทชอบการเรียนการสอนของครูฉันทชอบทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เป็นกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากครูประจำชั้นได้ใส่ใจในการสอนได้คิดค้นวิธีการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของ กมลทิพย์ นันทจันทร์ (2549 : 49) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบรู้สึกสมหวัง หรือพอใจ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ธรรมประชา (2549 : 36) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่นมีทัศนคติที่ดีต่องานสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรพร บุระยาตร์ (2547 : 8) ที่ว่าผู้เรียนมีความคาดหวังว่าเมื่อตนได้พยายามทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายหรือทำงานที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จแล้ว ก็ย่อมเกิดความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติงานเรื่องนั้นนับว่าเป็นการเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ที่ได้ผล การเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้สึกเชื่อมั่นในการทำงานของตนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกยอมรับนับถือตนเองและรู้สึกภูมิใจที่ตนทำงานพึงประสบความสำเร็จแล้ว ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาตามทฤษฎีของ Thorndike ความพึงพอใจของผู้เรียนจะเกิดความสำเร็จในการเรียนตามกฎแห่งผล (Law of Effect) จะแปรตามระดับความพึงพอใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่จัดไว้ไว้อย่างมีคุณภาพแล้วผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ตามกิจกรรมเนื้อหาวิชาดังกล่าว ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัย คมขวัญ อ่อนบึงพร้าว (2550 : 76 -86) ทย - หลุย อายุ 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ กรุงเทพมหานคร สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบ่งกลุ่มมาจำนวน 15 คน เพื่อรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 45 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แผนการสอนการจัดกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ และแบบทดสอบพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยรวมและจำแนกรายทักษะมีค่าเฉลี่ย

สูงขึ้นและอยู่ในระดับดีเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการทดลองมีคะแนนความสามารถทางทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ในการจัดกิจกรรม ครูผู้จัดกิจกรรมควรจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และชี้แจงข้อตกลงในการร่วมกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์
- 1.2 ควรนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน ไปใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงขึ้น
- 1.3 ครูควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมให้เด็กทั้งในห้องและภายนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้โดยการนับ การจับคู่ การจัดประเภท การรู้ค่าตัวเลข การเรียงลำดับ และการเปรียบเทียบจากสภาพแวดล้อมรอบตัว
- 1.4 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสมาธิความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียนด้านอื่น ๆ เช่น ด้านภาษา ด้านสังคม ด้านจริยธรรม ด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ และความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างเด็กที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์กับเด็กที่เรียน โดยการสอนด้วยวิธีอื่น